

TÖREBODA MARIESTAD GULLSPÅNG
Kommuner i samarbete

Handlingsplan för HIN i Mariestad Töreboda och Gullspång

Åtgärdande av enkelt avhjälpna hinder i
publika lokaler

Tekniska förvaltningen

Mariestad Töreboda och Gullspång

TÖREBODA MARIESTAD GULLSPÅNG
Kommuner i samarbete

**Antaget av
Kommunstyrelsen**
Mariestad 2012-06-14
Töreboda 2012-05-02

Författare: Gull-Britt
Svensson
Tillgänglighetssamordnare
/Arbetsterapeut i
Mariestads kommun

TÖREBODA MARIESTAD GULLSPÅNG
Kommuner i samarbete

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Sammanfattning	4
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte	4
Mål	5
Handlingsplanens innehåll	5
Vad är ett enkelt avhjälppt hinder	5
Hur har inventerade hinder identifierats	5
Vilka hinder har påträffats	6
Olika åtgärdsförslag	6
Hinder som ska åtgärdas	6
Ekonomi	7
TF fortsatta arbete	7
Organisation	7
Övrigt	8
Bilaga:	9
Kontrastmarkeringar	9
Nivåskillnader	9
Fasta och utskjutande hinder	9
Passagedörr	9
Skyltar	9
Trappor/ramper	10
Skapa ledytor	10
Hörhjälpmedel	10
Kostnader	11

Sammanfattning

Handlingsplanen för åtgärdandet av enkelt avhjälpna hinder beskriver vad ett enkelt avhjälpn hinder är samt hur arbetet inom tekniska förvaltningen ska planeras och organiseras kommande år för att genomföra rätt prioriterade tillgänglighetsåtgärder och nå ett mer tillgängligt Mariestad, Töreboda och Gullspång.

Ett flertal inventeringar och en del åtgärder av enkelt avhjälpna hinder har genomförts de senaste åren. Utifrån den kunskap som samlats in finns det tämligen god kunskap om vilka brister som finns i publika lokaler.

Inledning

Bakgrund

Enligt statistik från SCB:s så har ca 22 % av befolkning i åldrarna 16-84 år någon form av funktionsnedsättning. Då det inte finns statistik för yngre personer än 16 år och äldre än 84 år, kan man med stor sannolikhet anta att minst 25 % av befolkningen har någon form av funktionsnedsättning.

Nedsatt rörelseförmåga kan exempelvis vara nedsatt funktion i armar, händer, bål och ben liksom dålig balans. Personer med nedsatt rörelseförmåga kan behöva använda t.ex. rullstol, rollator eller käpp. Nedsatt orienteringsförmåga kan exempelvis vara nedsatt syn, hörsel eller kognitiv förmåga (utvecklingsstörning, hjärnskada).

I december 2003 trädde Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder i kraft (BFS 2003:19, HIN 1) som ett komplement till 17 kapitlet 21 a § i PBL. Föreskriften innehåller föreskrifter och allmänna råd om vilka hinder som ska undanröjas så att publika lokaler ska vara tillgängliga för alla senast år 2010. Dessa föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har påbörjats före den 2 maj 2011.

Den 2 maj 2011 trädde Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2011:13 HIN 2) i kraft. Boverkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2003:19) ska upphöra att gälla.

Mariestad, Töreboda och Gullspångs kommuner har genomfört en inventering av publika lokaler. Inventering av offentliga kommunala lokaler har gett kunskap om vilka enkelt avhjälpna hinder som finns och till viss del hur mycket arbete som kommer att krävas de närmaste åren för att få en tillgänglig kommun.

Syfte

Handlingsplanens syfte är att förtydliga arbetet med hur Tekniska förvaltningen ska arbeta för att på bästa möjliga sätt genomföra prioriterade tillgänglighetsåtgärder för att skapa en ökad tillgänglighet i publika lokaler inom MTG kommuner och nå en ökad tillgänglighet för funktionshindrade, äldre och barn.

Mål

Handlingsplanens mål är att enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler i kommunerna ska vara åtgärdade 2016.

Handlingsplanens innehåll

Handlingsplanen är uppdelad i följande avsnitt:

- Inledning
- Vad är ett enkelt avhjälpt hinder
- Hur har inventerade hinder identifierats
- Olika åtgärdsförslag
- Olika problemställningar och avvägningar
- Ekonomi
- Tekniska förvaltningens fortsatta arbete

Vad är ett enkelt avhjälpt hinder

I Boverkets föreskrifter och allmänna råd om undanröjande av enkelt avhjälpta hinder till och i lokaler som allmänheten har tillträde och på allmänna platser står följande definition: Med enkelt avhjälpta hinder avses sådana hinder som med hänsyn till nyttan av åtgärden och förutsättningarna på platsen kan anses rimliga att avhjälpa. Ett hinder kan med andra ord vara enkelt avhjälpt i en situation men inte i en annan.

Hur har inventerade hinder identifierats

Arbetsprocessen för inventeringsarbetet har utgångspunkt i Västsvenska turistrådets tillgänglighetsdatabas.

Syftet med tillgänglighetsdatabasen är att erbjuda detaljerad och tillförlitlig information om tillgänglighet till olika besöksmål och kommunala verksamheter. Huvudprincipen är att varje verksamhet ska beskrivas så väl att besökare med funktionsnedsättning själva kan fatta beslut om de kan besöka platsen eller inte.

Under åren 2009 och 2010 genomfördes inventering av publika lokaler av en projektanställd person. De objekt som hittills är inventerade är 45 st. i Mariestad, 24 st. i Töreboda (plus 30 näringsidkares entréer) och 16 st. i Gullspång. De publika lokalerna består av exempelvis kommunhus, idrottsanläggningar, skolor, bibliotek, äldreboende mm.

Kortfattat har arbetsprocessen varit enligt följande:

1. Tekniska förvaltningens fastighetsavdelning har ställt samman objektslistor och gjort prioriteringar av vilka lokaler som ska inventeras.

2. Inventeringen sker med hjälp av ett webbaserat formulär med ett antal kriterier som arbetats fram av Handikappkommittén, Västsvenska Turistrådet, representanter från näringslivet och den samlade handikapprörelsen samt fotodokumentation.

Kriterierna följer svensk lagstiftning inom tillgänglighetsområdet.

Inventeringsformuläret omfattar följande situationer;

- Ta sig till byggnaden
- Komma in i byggnaden
- Orientera sig i byggnaden
- Vistas i byggnaden
- Använda byggnadens faciliteter.

Vilka hinder har påträffats

De vanligaste hindren som har identifierats är:

- Ca 80 % bristande kontrastmarkering på dörrar, glasdörr/stora glasytor, slagyta dörr, trappor samt ramper.
- Ca 60 % nivåskillnader/ trösklar
- Fasta och utskjutande föremål
- Tunga manuella passagedörrar
- Skyltar saknas eller är inte tillgängligt utformade
- Balansstöd/ledstänger saknas eller är felaktigt utformade
- Inredning i handikapptoiletter brister eller har felplacerade draghandtag, toalettpperhållare, torkmöjligheter, krokar, spegel, toalettstol och sits, behållare samt visuellt brandlarm i hygienrum
- Ledstråk saknas
- Hörhjälpmedel saknas

Olika åtgärdsförslag

Fastigheterna delas in i 4 olika prioriteringsgrupper:

- Byggnader som kan besökas av alla såsom Stadshus, medborgarkontor, förvaltningsbyggnad, bibliotek, bad och idrottsanläggningar.
- Grundskolor och Gymnasier
- Förskolor och mindre verksamheter
- Övrigt

När objekten åtgärdas kommer åtgärderna i första hand att prioriteras med hänsyn till hur många som blir hjälpta av en åtgärd.

Avsteg från prioriteringslista kommer att ske då det i samband med ombyggnad och upprustning av lokaler även vidtas tillgänglighetsåtgärder.

Hinder som ska åtgärdas samt hur de ska åtgärdas, se bilaga

Ekonomi

I Tekniska nämndens budget år 2012 finns anslag gällande anpassning byggnader som bl.a. ska användas för tillgänglighetsanpassning av åtgärder enkelt avhjälpta hinder. Även för investeringsplan år 2013-2014 finns anslag för anpassning av byggnader.

Vid förändring/byggnation av andra projekt kommer troligtvis även en del av dessa medel att användas för att förstärka eller förtydliga tillgängligheten ytterligare.

TF fortsatta arbete

Det fortsatta arbetet innehåller flera delar, inventering, planering, utförande och uppföljning/rapportering.

Förslag till tidplan för arbetet med enkelt avhjälpta hinder.

2012:

- Inventering
 - Nuvarande avtal för fortsatt inventeringsarbete gäller till 2012-12-31 .
 - Regelbundna avstämningsmöten med inventeraren och ansvarig på fastighetsavdelningen.
- Planering
 - Upprätta åtgärdsprogram/plan för enkelt avhjälpna hinder i offentliga lokaler. Åtgärdsprogrammen upprättas i samråd med berörda ansvariga personer på fastighetsavdelningen och tillsammans med tillgänglighetsråd.
 - Gå igenom samtliga objekt och sortera ut de enkelt avhjälpna hindren och åtgärdsprioritera dem.
 - Ev. beställa projektering av vissa åtgärder.
 - Ta fram beställningsunderlag och uppdrag objektvis samt skapa punktlista för åtgärdsangrepp.

I den genomförda inventeringen har ca 4 000 enkla hinder identifierats. Tekniska förvaltningens mål är att hinna med samtliga enkelt avhjälpna hinder till 31 december 2016, men det krävs ett prioriterat och effektivt arbete av samtliga inblandade aktörer. För att uppnå målet krävs att 800 hinder/ år åtgärdas.

- Utförande
 - Nedanstående organisation inklusive kontinuerliga möten med utförarna.
- Uppföljning och rapportering
 - Uppföljning av åtgärderna med utförarna samt rapportering av utfall till arbetsgrupp
 - Löpande information till nämnden halvårsvis samt årligen till kommunstyrelsen.

Organisation:

Tekniska förvaltningens bemanning för detta arbete är:

- En person, motsvarande 0,50 tjänst, ansvarar för att arbetet med inventering av tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder fortskrider.
- En arbetsledare som ansvarar för genomförandet av enkelt avhjälpna hinder genom resurser i den egna organisationen eller genom externa entreprenörer.
- En arbetsgrupp ska skapas för att väga in viktiga synpunkter, och diskussioner om åtgärdsförslagen. Förslag på intern arbetsgrupp är:
 - Ansvarig från fastighetsavdelning
 - En person från byggnadsavdelningen
 - Projektanställd inventeringsperson

Samråd kommer att ske med:

- Externa fastighetsägare
- Tillgänglighetsforum, Mariestad
- Tillgänglighetsråd, Töreboda
- Allmänna utskott, Gullspång

Övrigt

- Utbilda personalen i enkelt avhjälpna hinder (HIN 1) och Boverkets författning och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på

allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, ALM 1.

- Förklara/marknadsföra vad vi ska göra och varför vi gör det.

2013-2014:

Följande år kommer att genomföras på liknande sätt med organisation och samråd. Preliminärt kommer åren 2013-2014 att se ut enligt följande.

2013:

- Inventering samt löpande uppdatering av databas
- Planering
- Utförande

Projektledning inklusive kontinuerliga möten med utförarna.

Åtgärder kommer att ske enligt prioriteringslista.

- Uppföljning och rapportering

2014:

- Löpande uppdatering av databas samt ev. fortsatt inventering
- Planering
- Utförande

Åtgärder kommer ske enligt prioriteringslista.

- Uppföljning och rapportering

Samt revidering av denna plan.

Bilaga.

Kontrastmarkeringar

Trappor som saknar eller har otydlig kontrastmarkering: Trappor skall förses med kontrastmarkering så att synsvaga kan uppfatta nivåskillnaderna, exempelvis genom att framkanten på nedersta plansteget och framkanten på trappavsatsen vid översta sättsteget i varje trapplopp ges en ljushetskontrast.

Dörr/valv/öppning som saknar kontrastmarkering: Kontrast är stor skillnad i ljushet mellan dörr/karm och den bredvidliggande ytan, t.ex. vitt på svart. Detta möjliggör för synsvaga personer att se eller orientera sig för att hitta dörröppningen.

Glasdörr/stor glasyta som saknar kontrastmarkering: Det är en säkerhetsfråga att markera stora glasytor. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i *NCS gör det möjligt för synsvaga personer att uppfatta text och markeringar. Med en markering på stora glasytor på två höjder tillgodoses behovet för rullstolsanvändare, kortvuxna och barn.

Om passagedörr öppnas ut i gångstråket bör slagytan vara kännbar och visuellt markerad. *NCS, (Natural Color System) ljushetsmätare.

Nivåskillnader

Nivåskillnader som trösklar bör tas bort om det är tekniskt möjligt, eller avfasas till 0-kant. För att personer i rullstol eller med rollator skall kunna passera.

Fasta/Utskjutande föremål

Placeringen av fasta föremål är viktig för personer som har svårt att se. Föremålen utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan eller om de är högt sittande och placerade på lägre höjd än 2,2 meter utan att vara markerade. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl. a att fasta hinder i gångytor bör flyttas. Om det inte är möjligt bör de tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

Passagedörr

Automatiska skjutdörrar är den bästa lösningen eftersom ingen dörr kan slå upp på den som ska passera. Alternativt kan det finnas en slagdörr med dörröppnare. Manöverdon till dörröppnare ska vara placerade med centrum 0,8 meter ovan mark och 0,7-1,0 meter från hörn eller dörrframkant. Passagetiden minst 20 sekunder, eller säkerhetssensor åt båda håll. Manöverdon till dörröppnare ska vara placerad i höjd- och sidled så att de lätt kan nås från rullstol.

Skyltar

Skyltning ska vara lättbegriplig och lättläst, ha ljushetskontrast och vara placerad på lämplig höjd för att kunna läsas och höras såväl av personer i rullstol som av stående personer med nedsatt syn. Den bör placeras där man förväntar sig att den ska finnas och så att man kan komma tätt intill. Skylten bör vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda samt i vissa fall med talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända symboler. Tydlig och väl belyst skyltning har stor betydelse för att bl.a. personer med nedsatt syn eller hörsel och personer med utvecklingsstörning skall kunna orientera sig.

Trappor/ramper

Trappor bör kompletteras med ramp och vise versa för att det ska kunna användas av så många som möjligt. Handledare (räcke) ska finnas på båda sidor, vara greppvänliga, finnas på två nivåer och vara kontrasterande gentemot närmiljön. Översta och nedersta trappstegen ska vara kontrastmarkerade.

Skapa ledstråk

Ledstråk behövs på platser där synsvaga behöver känn - och synbart material för att kunna ta sig från punkt A till punkt B. Ledstråket utformas så att det är möjligt att följa med teknikkäpp samt att stråket är tillräckligt kontrasterande till omgivande miljö. Ledytan bör vara ca 0,5-0,7 m bred för att en synsvag ska kunna ha användning av stråket.

Hörhjälpmedel

Personer med svårt att höra kan med hjälp av teknisk utrustning lättare kommunicera med andra personer, personal eller delta i informationsmöte och liknande. Utrustningen kan vara teleslinga eller annan trådlös överföring t.ex., samtalsförstärkare för direkt kommunikation.

Litteratur:

BFS 2003:19 HIN 1. Boverkets föreskrifter och allmänna råd om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser.

BFS 2011:13 - HIN 2. Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser

Enklare utan hinder, Boverket. ISBN 91-7147-857-4